

Bruksela, dnia 10.2.2016 r.
COM(2015) 401 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2015)401 final of 19.8.2015

Concerns all language versions.

Correction of identified clerical errors on page 9, section 6, first paragraph.

The text shall read as follows:

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Sprawozdanie roczne z działalności Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych
i rozwoju technologicznego w 2014 r.**

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Sprawozdanie roczne z działalności Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i rozwoju technologicznego w 2014 r.

1. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO Z DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE BADAŃ NAUKOWYCH I ROZWOJU TECHNOLOGICZNEGO

Sprawozdanie roczne z działalności Unii Europejskiej (UE) w zakresie badań naukowych i rozwoju technologicznego opracowano zgodnie z art. 190 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Celem sprawozdania jest przedstawienie przeglądu najważniejszych środków podjętych w roku sprawozdawczym.

2. SZERSZY KONTEKST POLITYCZNY W 2014 R.

Rok 2014 był rokiem wielkich zmian politycznych w UE. Wybrano nowy Parlament Europejski, Komisja Europejska w nowym składzie w listopadzie rozpoczęła urzędowanie, a w Radzie Europejskiej objął stanowisko nowy Przewodniczący – pierwszy pochodzący z państw członkowskich, które przystąpiły do UE w 2004 r. Aby wykorzystać postępy poczynione przez państwa członkowskie w przywracaniu ożywienia gospodarczego w Europie, nowo wybrany przewodniczący Komisji – Jean-Claude Juncker – przedstawił program na rzecz zatrudnienia, wzrostu gospodarczego, sprawiedliwości oraz zmian demokratycznych. Program opiera się na trzech filarach, tj. reformach strukturalnych, odpowiedzialności budżetowej i inwestycjach, i określono w nim 10 jasnych priorytetów mających na celu tworzenie miejsc pracy i zapewnienie wzrostu gospodarki europejskiej. Zaproponowano nowy plan inwestycyjny, którego celem jest uwolnienie inwestycji publicznych i prywatnych o wartości 315 mld EUR w ciągu najbliższych trzech lat. Wniosek Komisji Europejskiej dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) został przedstawiony w styczniu 2015 r.; jego przyjęcie przez Radę Ministrów UE i Parlament Europejski spodziewane jest latem 2015 r. Ważną rolę w tym procesie odegra program Horyzont 2020, który wniesie wkład do funduszu gwarancyjnego EFIS. Pozwoli to na dalsze inwestycje w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

W 2014 r. kontynuowano działania na rzecz konsolidacji fiskalnej i w większości państw członkowskich zaczęły one przynosić efekty. Stopniowe ożywienie gospodarki europejskiej, które pojawiło się w drugim kwartale 2013 r., w 2014 r. w dalszym ciągu nabierało rozmachu i po wiosennym spowolnieniu pod koniec tegoż roku ponownie odnotowano wzrost PKB w UE w trybie rocznym o 1,4 %¹.

¹ [Europejska prognoza gospodarcza – wiosna 2015](#)

3. REALIZACJA ZAPROSZEŃ DO SKŁADANIA WNIOSKÓW W RAMACH PROGRAMU HORYZONT 2020

Horyzont 2020, największy w historii unijny program badań naukowych i innowacji, z budżetem wynoszącym niemal 80 mld EUR na okres siedmiu lat, zainicjowano w grudniu 2013 r. Niezwłocznie ogłoszono pierwszy program prac z budżetem w wysokości 15 mld EUR na lata 2014–2015, który obejmował 12 tzw. obszarów zainteresowania. Zaproszenia do składania wniosków zostały ogłoszone w odpowiednim czasie, i od początku w pełni funkcjonowały przyjazne dla użytkowników systemu informatyczne programu Horyzont 2020. Uproszczony dwuletni program prac, za którego pomocą realizowano nowe podejście zorientowane na wyzwania, zaprojektowano w taki sposób, że skupia on cele polityki UE w ramach procesu programowania strategicznego, który sprzyja integracji, uwzględnia kluczowe elementy i nowości i wywołuje większy skutek oraz służy tworzeniu wartości. Szeroko zakrojoną kampanię informacyjną przeprowadzono w 34 krajach, a wydarzenia przyciągnęły ok. 10 000 uczestników. Ponadto podejmowano krajowe i regionalne działania informacyjne.

Pierwsze 100 zaproszeń zamknięto do dnia 1 grudnia 2014 r. i wpłynęło na nie 37 000 wniosków. Do końca kwietnia 2015 r. podpisano ponad 3 200 umów na dotacje na łączną kwotę 5,4 mld EUR. Średni wskaźnik powodzenia wniosków waha się między 12 a 14 %.

Realizacja pierwszych zaproszeń do składania wniosków, a także skuteczność środków upraszczających, podlegały monitorowaniu przez Komisję Europejską. W procesie monitorowania zasięgano konsultacji państw członkowskich, środowiska naukowo-badawczego, przemysłu i zainteresowanych stron. Wynikające z tego doświadczenia zostały podsumowane poniżej.

Odpowiedzi na zaproszenia do składania wniosków

Szeroki odzew na pierwsze zaproszenia do składania wniosków potwierdził atrakcyjność zorientowanego na wyzwania podejścia programu Horyzont 2020 oraz popyt na transgraniczną współpracę w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Większość zainteresowanych stron, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa, z wyraźnym zadowoleniem przyjęła szeroki zakres tematów pierwszej edycji zaproszeń. Stwierdzono wysokie poziomy zgłoszeń w ramach edycji zaproszeń w 2014 r. Przełożyło się to na niższy poziom skuteczności w porównaniu z poprzednim programem ramowym. O ile z jednej strony większa selektywność sprzyjała doskonałości, o tyle, z drugiej strony, mogła ona zmniejszyć atrakcyjność programu w perspektywie długookresowej. W przyszłych programach prac przewidziano więc środki służące zarządzaniu wysokim popytem, przy zachowaniu podejścia zorientowanego na wyzwania i nienarzucającego rozwiązań.

Pomimo wielu wniosków otrzymanych w odpowiedzi na pierwsze zaproszenia w ramach programu Horyzont 2020 i presji na systemy oceny utrzymano wysokie standardy w zakresie wyboru ekspertów i składu gremiów oceniających w procesie oceny.

Uproszczenie

Internetowy portal dla uczestników został bardzo wysoko oceniony przez zainteresowane strony². Działa on jako wspólna brama sieciowa zapewniająca dostęp do Horyzontu 2020 w celu złożenia wniosku, zarejestrowania uczestniczącej organizacji oraz eksperta, a także płatności. Nowa generacja systemów informatycznych programu Horyzont 2020 do obsługi wniosków i dotacji bez długich obiegów dokumentów papierowych (podpis elektroniczny), jak również uproszczenie procesów związanych z funkcjonowaniem zmniejszyły obciążenia administracyjne dla wnioskodawców. Zgodnie z pierwszymi zestawieniami statystycznymi czas na udzielenie dotacji wynoszący 8 miesięcy był przestrzegany w przeważającej większości przypadków (ok. 95 %).

Cykl badań i innowacji

Udział sektora prywatnego w pierwszych zaproszeniach do składania wniosków wynosi 31 % w podpisanych umowach o udzielenie dotacji oraz 28 % w zakresie wkładu finansowego UE. Analogiczne wskaźniki 7PR wynoszą odpowiednio 30 % i 25 %. Udział sektora prywatnego jest wysoki, zwłaszcza w ramach priorytetów „Wiodąca pozycja w przemyśle” i „Wyzwania społeczne”.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP)

Program Horyzont 2020 jest atrakcyjny dla MŚP. Wyniki pokazują, że UE jest na dobrej drodze do przeznaczenia dla MŚP 20 % łącznego budżetu w ramach priorytetów „Wyzwania społeczne” oraz „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” (LEIT). Z powodzeniem uruchomiono nowy instrument na rzecz MŚP w ramach programu Horyzont 2020, który z ponad 8 100 wnioskami (6 900 w fazie 1 oraz 1 200 w fazie 2) cieszył się w 2014 r. największą popularnością. Przyciągnął podmioty rozpoczynające działalność oraz MŚP o obiecującym potencjale innowacyjnym i gospodarczym. Na przykład około 50 % pierwszych beneficjentów w fazie 1 (155 finansowanych projektów w pierwszym terminie) działało już na rynku europejskim lub światowym.

Nauki społeczne i humanistyczne

Program Horyzont 2020 znacznie poszerzył potencjalny wkład nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych (SSH) poprzez systematyczne działania na rzecz integracji nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych w ramach wszystkich wyzwań społecznych, jak również części programu związanych z LEIT. Średnio 37 % tematów łącznie w ramach priorytetów: „Wyzwania społeczne”, „Nauka z udziałem społeczeństwa i dla społeczeństwa”, „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa” oraz „Doskonała baza naukowa”, a także celu LEIT, uznano w zaproszeniach w latach 2014 i 2015 za istotne z punktu widzenia nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych. Ponadto nauki społeczno-ekonomiczne i humanistyczne odegrały ważną rolę w ramach wyzwania społecznego Integracyjne, innowacyjne i refleksyjne społeczeństwa, gdzie 80 % tematów oznaczono jako wchodzące w zakres tych nauk. Beneficjentom z obszaru nauk

² Badanie Ecorys, 2014.

społeczno-ekonomicznych i humanistycznych przyznano w 2014 r. łącznie 212 mln EUR dotacji, w tym 194 mln EUR w ramach priorytetu „Wyzwania społeczne” i 18 mln EUR w obszarze „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

Były również dowody na to, że wiedza ekspercka z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych była należycie reprezentowana w komisjach oceniających. Spośród 688 oceniających powołanych do oceny tematów oznaczonych jako istotne z punktu widzenia nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych 10 % ekspertów miało doświadczenie co najmniej w jednej dziedzinie tych nauk, natomiast 42 % zarówno w zakresie nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych, jak i innych, lub w obszarze dyscyplin hybrydowych z elementem SSH. Ogólnie rzecz biorąc, 357 z 688 ekspertów, czyli ponad 50 % ekspertów, dysponuje pewnym rodzajem specjalistycznej wiedzy z obszaru nauk społeczno-ekonomicznych i humanistycznych.

Zasoby ludzkie i mobilność

Ten główny przedmiot działań „Maria Skłodowska-Curie” w 2014 r. służył do wspierania innowacyjnych podejść do szkoleń naukowych oraz pobudzenia interdyscyplinarności i międzynarodowej, a także międzysektorowej mobilności.

Działania „Marie Skłodowska-Curie” stały się głównym instrumentem UE służącym wspieraniu innowacyjnego szkolenia doktorantów. W 2014 r. finansowano 137 sieci badawczo-szkoleniowych, a całkowity budżet przekroczył 400 mln EUR. W ich skład wchodziły programy doktoranckie realizowane we współpracy z przedsiębiorstwami. W ich ramach przedsiębiorstwa i wyższe uczelnie wspólnie opracowały programy doktoranckie, w których znaczna część studiów doktoranckich podejmowana jest w sektorze pozaakademickim, a ich wynikiem jest uzyskanie podwójnego lub wspólnego tytułu doktora. Ogółem 600 przedsiębiorstw wzięło udział w tej inicjatywie. Ponadto w celu wzmocnienia efektu dźwigni w stosunku do regionalnych, krajowych i międzynarodowych programów finansowania w Europie 30 mln EUR przeznaczono na współfinansowanie 12 programów doktoranckich.

Działania w dziedzinie klimatu i zrównoważony rozwój

Ustalono docelowy poziom inwestycji wspierających działania w dziedzinie klimatu na co najmniej 35 % budżetu programu Horyzont 2020 na oraz na 60 % w przypadku celu odnoszącego się do postępów na drodze do zrównoważonego rozwoju w UE. Dane dostępne na tym etapie obejmują jedynie działania możliwe do zaprogramowania (tj. w ramach priorytetów LEIT oraz „Wyzwania społeczne”), ostatnie szacunki wskazują jednak na postępy w zakresie zrównoważonego rozwoju na poziomie 50 % oraz 32 % w przypadku działań w dziedzinie klimatu. W przypadku różnorodności biologicznej, w odniesieniu do której nie określono wartości docelowej, poziom ten szacuje się na 3 %.

Równouprawnienie płci

W programie prac na lata 2014–2015 zagadnienia dotyczące płci społeczno-kulturowej zostały wyraźnie wspomniane w ponad 100 tematach prawie we wszystkich sekcjach. Tematy te zostały wskazane na portalu uczestników programu jako istotne z punktu

widzenia płci w celu ułatwienia wnioskodawcom dostępu. Jednym z celów osiągnięcia równości płci w programie Horyzont 2020 jest zapewnienie, aby kobiety stanowiły co najmniej 40 % ekspertów w zespołach oceniających oraz grupach ekspertów. Ten cel został prawie zrealizowany: pierwsze wyniki pokazują, że kobiety stanowią 35 % osób oceniających.

Współpraca międzynarodowa i umowy międzynarodowe

Program Horyzont 2020 jest w pełni otwarty na międzynarodowe uczestnictwo, a ponadto jest ukierunkowany na strategiczne obszary współpracy z kluczowymi krajami i regionami partnerskimi na arenie międzynarodowej. 20 % wszystkich tematów w programie prac na lata 2014–2015 uznano za szczególnie istotne dla współpracy międzynarodowej, przy czym intensywność ukierunkowania działań była różna w ramach poszczególnych części programu. Zaproponowano wsparcie dla inicjatyw przewodnich w ramach współpracy międzynarodowej takich jak Światowa współpraca badawcza w dziedzinie gotowości na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych, Globalny Sojusz ds. Chorób Przewlekłych, międzynarodowe konsorcjum ds. chorób rzadkich³ oraz współpraca między UE a Japonią w dziedzinie kluczowych sieci i platform obliczeniowych. W miarę dążenia do szerszych i mniej restrykcyjnie opisanych tematów nastąpiło przesunięcie w kierunku raczej zachęcania do współpracy międzynarodowej niż stosowania kryteriów kwalifikowalności w celu jej pobudzania. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę, że podmioty z pięciu dużych gospodarek wschodzących (Brazylia, Rosji, Indii, Chin i Meksyku) nie kwalifikują się już do automatycznego uzyskiwania finansowania z programu Horyzont 2020, wstępne ustalenia wykazały ogólny spadek udziału krajów partnerskich z całego świata.

W roku 2014 łącznie 12 państw przyłączyło się do Horyzontu 2020 za pośrednictwem umów o stowarzyszeniu. Norwegia i Islandia przyłączyły się w maju 2014 r. Pięć krajów Bałkanów Zachodnich (Albania, Bośnia i Hercegowina, była jugosłowiańska republika Macedonii, Czarnogóra i Serbia), Republika Mołdawii, Turcja i Izrael podpisały umowy z Unią Europejską latem 2014 r. W grudniu 2014 r. podpisano umowę o stowarzyszeniu z Wyspami Owczymi. Umowy o stowarzyszeniu pozwolą jednostkom badawczym z tych krajów skorzystać z możliwości finansowania oferowanych w ramach programu Horyzont 2020.

Międzynarodową umowę włączającą Szwajcarię do niektórych części programu Horyzont 2020 podpisano w dniu 5 grudnia 2014 r. Szwajcaria podpisała umowę, na podstawie której uczestniczy w filarze „Doskonała baza naukowa” programu Horyzont 2020, obejmującym Europejską Radę ds. Badań Naukowych, „Przyszłe i powstające technologie”, „Infrastrukturę badawczą” oraz działania „Maria Skłodowska-Curie”; działaniach w ramach celu szczegółowego „Upowszechnianie doskonałości i zapewnianie szerszego uczestnictwa”; a także w programie badawczym i szkoleniowym Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz działaniach prowadzonych przez Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz realizacji projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej na lata 2014–2020. Ta umowa o stowarzyszeniu ma obowiązywać do dnia 31 grudnia 2016 r. Na

³ Por. tematy w ramach zaproszenia do składania wniosków w zakresie działań koordynacyjnych w opiece zdrowotnej z orientacyjnym budżetem w wysokości około 17 mln EUR.

obecnym etapie i w zależności od tego, czy Szwajcaria ratyfikuje protokół rozszerzający umowę o swobodnym przepływie osób z Chorwacją, zostanie następnie podpisana pełna umowa o stowarzyszeniu lub Szwajcaria zachowa status państwa trzeciego.

Zapewnianie szerszego uczestnictwa

Program Horyzont 2020 wprowadza szczególne środki w celu upowszechniania doskonałości i rozszerzania uczestnictwa w państwach członkowskich i regionach o stosunkowo słabych wynikach w zakresie badań naukowych i innowacji. Ze środków programu Horyzont 2020 finansowane są następujące kierunki działania: tworzenie partnerstw strategicznych instytucji badawczych, tzw. *teaming* (tworzenie lub podnoszenie rangi centrów doskonałości), do którego złożono 167 kwalifikowalnych wniosków ze wszystkich państw członkowskich rozszerzających uczestnictwo; katedry EPB (przyciągające wybitnych uczonych o wysokim potencjale doskonałości w dziedzinie badań naukowych), do którego złożono 85 kwalifikowalnych wniosków z prawie wszystkich państw członkowskich rozszerzających uczestnictwo; programy partnerskie, tzw. *twinning* (znaczące wzmocnienie określonych pól badań za pomocą związków z instytucjami o przodującej pozycji międzynarodowej), wspierane za pośrednictwem zaproszenia do składania wniosków ogłoszonego w 2014 r., ale przewidzianego do zamknięcia w 2015 r. Przewidziane jest także wsparcie działania COST (europejskiej współpracy naukowo-technicznej), która jest jedną z najstarszych międzyrządowych ram współpracy w Europie w dziedzinie nauki, technologii i innowacji. Na działania te przeznaczono budżet w wysokości ok. 800 mln EUR na okres siedmiu lat.

4. Partnerstwo z przemysłem

Pakiet dotyczący inwestycji w innowacje⁴

W 2013 r. Komisja Europejska opublikowała liczne wnioski dotyczące realizacji inicjatyw w zakresie partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-publicznych. Rok później, w maju 2014 r., państwa członkowskie oficjalnie przyjęły pakiet dotyczący inwestycji w innowacje.

Ustanawia się w nim nową generację partnerstw publicznych i prywatnych, które skupią inwestycje w badania naukowe i innowacje o wartości ponad 22 mld EUR. Pakiet obejmuje dziewięć wspólnych inicjatyw technologicznych (WIT), które dysponują własnymi programami badawczymi i przyznają finansowanie dla projektów na podstawie otwartych zaproszeń do składania wniosków. Już w lipcu 2014 r. zapoczątkowano realizację siedmiu z nich, zainicjowano też cztery partnerstwa publiczno-publiczne (inicjatywy z art. 185). Wkład UE w wysokości 9 mld euro do pakietu pozwoli uruchomić inwestycje na poziomie 10 mld EUR pochodzące z sektora prywatnego oraz 4 mld EUR od państw członkowskich.

Umowne partnerstwa publiczno-prywatne

Komisja Europejska przedstawiła w grudniu 2013 r. osiem umownych partnerstw publiczno-prywatnych (PPP) o strategicznym znaczeniu dla przemysłu europejskiego. W

⁴ [Pakiet dotyczący inwestycji w innowacje](#)

przeciwieństwie do wspólnych inicjatyw technologicznych w ramach umownego PPP nie organizuje się własnych naborów, a finansowanie przyznawane jest przez Komisję za pośrednictwem otwartych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu prac Horyzont 2020. Umowy powołujące te osiem umownych PPP zostały podpisane przez Komisję i przewodniczących specjalnie utworzonych stowarzyszeń ds. badań przemysłowych i innowacji, reprezentujących ponad 1 000 dużych i małych przedsiębiorstw z całej Europy. Dziewięć umownych PPP uruchomiono w październiku 2014 r. Dziewięć umownych partnerstw publiczno-prywatnych zainicjowano z orientacyjną pulą środków finansowych Komisji na łączną kwotę 6,7 mld EUR na czas trwania programu. W latach 2014–2015 program prac „Zaangażowanie przemysłu” był wspierany, między innymi, kwotą ok. 800 mln euro poprzez finansowanie umownych partnerstw publiczno-prywatnych.

5. EUROPEJSKA PRZESTRZEŃ BADAWCZA (EPB)

We wrześniu 2014 r. Komisja przedłożyła drugie sprawozdanie z postępu prac dotyczących EPB⁵, w którym przedstawiono ogólny obraz postępów w realizacji EPB we wszystkich państwach członkowskich i niektórych krajach stowarzyszonych. Wynika z niego, że partnerstwo w ramach EPB okazało się sukcesem oraz że istnieją cztery warunki powodzenia EPB, a mianowicie:

- państwa członkowskie w coraz większym stopniu podejmują działania na rzecz wsparcia EPB;
- organizacje zainteresowanych stron w ramach platformy zainteresowanych stron EPB kontynuują współpracę w celu osiągnięcia w pełni funkcjonującej EPB;
- działania wspierające politykę są prowadzone na poziomie UE, a EPB jest zakorzeniona w europejskim semestrze;
- mechanizmy monitorowania EPB są sprawne i sukcesywnie dostarczają rzetelnych danych.

Koordinacja krajowych programów badawczych

W ramach programu Horyzont 2020 wzrósł udział we wspólnych zaproszeniach ogłaszanych przez państwa członkowskie w ramach programów za pośrednictwem nowego instrumentu sieci Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA-NET). Jednocześnie w ramach programu Horyzont 2020 wsparcie uzyskało dziesięć inicjatyw w zakresie wspólnego programowania wprowadzonych przez Radę. Inicjatywy w zakresie wspólnego programowania dostosowują krajowe programy do ogólnoeuropejskich inicjatyw strategicznych w zakresie programów badań. Stanowią one ważne narzędzie urzeczywistnienia EPB.

6. RAMY POLITYKI

Europejski semestr

⁵ [Sprawozdanie z postępów w ramach EPB w 2014 r.](#)

Zalecenia dla poszczególnych krajów w zakresie badań naukowych i innowacji zostały przyjęte w ramach europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej. W 2014 r. przyjęto zalecenia dla poszczególnych krajów w odniesieniu do poprawy warunków ramowych prowadzenia badań i innowacji, priorytetowego traktowania inwestycji publicznych w badania i innowacje, zwiększania skuteczności tych inwestycji oraz wywoływania przez nie efektu dźwigni na sferę badań i innowacji przez inteligentną specjalizację oraz współpracę publiczno-prywatną.

Komunikat w sprawie badań naukowych i innowacji jako źródeł ponownego wzrostu gospodarczego⁶

W komunikacie z czerwca 2014 r. pt. „Badania naukowe i innowacje jako źródło ponownego wzrostu gospodarczego” zawarto silny polityczny przekaz na temat znaczenia jakości inwestycji w badania naukowe i innowacje w Europie. W komunikacie zaproponowano uwypuklenie następujących trzech priorytetów, na których powinny skupić się państwa członkowskie: poprawa jakości procesu opracowywania strategii i kształtowania polityki, poprawa jakości programów, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów i ulepszonych mechanizmów finansowania, oraz jakość instytucji prowadzących działalność w zakresie badań naukowych i innowacji.

W rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2015 r. podkreślono potrzebę reform, które poprawią jakość i skuteczność publicznych inwestycji w badania i innowacje, jak również przyczynią się do rozwoju środowiska, które jest przyjazne dla działalności w obszarze badań naukowych i innowacji oraz inwestycji.

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne

Program Horyzont 2020 i europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne są ważnymi narzędziami służącymi dynamizacji badań i innowacji w ramach budżetu UE i wskazują możliwości synergii między tymi dwiema ramami politycznymi w odniesieniu do finansowania projektów badawczych i innowacyjnych. W ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w latach 2014–2020 ponad 100 mld EUR zostanie przeznaczonych na dotacje na rzecz innowacji w szerokim tego słowa znaczeniu, łącznie ze wspieraniem badań podstawowych i innowacji w wysokości około 40 mld EUR.

Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT)

Budżet Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii⁷ na lata 2014–2020 wynosi 2,38 mld EUR, jak określono w programie ramowym Horyzont 2020 w zakresie badań naukowych i innowacji. W 2014 r. odnotowywano systematyczny wzrost pierwszych wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI) EIT zarówno pod względem budżetowym, jak też działań i wyników. Wspólnota EIT została dodatkowo poszerzona poprzez utworzenie dwóch nowych WWiI w dziedzinie zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się (EIT

⁶ [Komunikat w sprawie badań naukowych i innowacji jako źródeł ponownego wzrostu gospodarczego](#)

⁷ EIT jest objęty zakresem kompetencji Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji i Kultury.

Zdrowie) oraz zrównoważonego poszukiwania, wydobywania, przetwarzania, recyklingu i zastępowania surowców (EIT Surowce).

Instrumenty finansowe

Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) wprowadziły latem 2014 r. nowy instrument finansowy UE. InnovFin – Fundusze unijne dla innowatorów pomogą MŚP, dużym przedsiębiorstwom i innym innowacyjnym firmom uzyskać łatwiejszy dostęp do finansowania. InnovFin bazuje na sukcesie mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka opracowanego w ramach 7PR. Za pomocą produktów InnovFin udostępniona zostanie kwota 24 mld EUR przeznaczona na finansowanie badań naukowych i innowacji. InnovFin obejmuje szereg produktów: od gwarancji dla podmiotów pośredniczących, udzielających kredytów małym i średnim przedsiębiorstwom, do bezpośrednich pożyczek dla przedsiębiorstw, które to produkty służą wsparciu projektów z zakresu badań naukowych i innowacji – niezależnie od ich wielkości – w UE oraz państwach stowarzyszonych z programem Horyzont 2020.

Innowacyjność i przedsiębiorczość

Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. zainicjowano w 2014 r. w nawiązaniu do przeglądu programu Small Business Act. W planie określono środki służące wspieraniu, propagowaniu i monitorowaniu przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości cyfrowej) w Europie. Częścią tego planu jest inicjatywa „Start-up Europe”, której celem jest poprawa otoczenia biznesowego dla przedsiębiorców aktywnych w obszarze internetu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), tak by ich pomysły i firmy mogły rodzić się i rozwijać w UE. Radar Innowacji jest inicjatywą pilotażową, zapoczątkowaną w 2014 r., której celem jest określenie potencjalnych innowacji i najważniejszych innowatorów w 7PR, programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji, programie na rzecz wspierania polityki w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz w projektach programu Horyzont 2020.

Otwarta nauka

W ciągu ostatnich kilku lat naukowcy zaczęli sprzyjać otwartemu dostępowi do informacji naukowej, odnotowano więcej przypadków zaangażowania obywateli w badania, a pojawienie się dużych zbiorów danych stwarza nowe sposoby prowadzenia badań. W lipcu 2014 r. Komisja rozpoczęła konsultacje w sprawie Science 2.0, aby ocenić stopień świadomości wśród zainteresowanych stron na temat tendencji w kierunku otwartej nauki i określić ewentualne konsekwencje dla polityki oraz działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności europejskiego systemu nauki i badań. Wyniki konsultacji zostaną opublikowane na stronie internetowej „Twój głos w Europie”⁸.

Otwarty dostęp jest ważnym aspektem zmieniającego się systemu naukowego. W ramach programu Horyzont 2020 zapewnienie otwartego dostępu do publikacji naukowych jest obowiązkiem wszystkich beneficjentów. W odniesieniu do danych pochodzących z badań w toku jest również elastyczny program pilotażowy na rzecz otwartego dostępu do danych

⁸ [Twój głos w Europie](#)

naukowych. Projekt pilotażowy opiera się na elastycznym systemie „opt-in/opt-out”, który uwzględnia potrzebę zachowania równowagi między jawnością a ochroną informacji naukowej, komercjalizacją a prawami własności intelektualnej, prywatnością, ochroną danych, jak również kwestiami zarządzania danymi i ich przechowywania.

Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu

Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) odbył w 2014 r. posiedzenie i w dniu 2 listopada 2014 r. opublikował swoje piąte sprawozdanie z oceny (AR5). Liczne unijne projekty badawcze finansowane w ramach 6PR i 7PR odegrały kluczową rolę we wnioskach ze sprawozdania.

W sprawozdaniu zatytułowanym „Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability” (Zmiana klimatu 2014: Wpływ, adaptacja i podatność)⁹ stwierdzono, że reakcja na zmianę klimatu wymaga dokonywania wyborów dotyczących zagrożeń w zmieniającym się świecie. Sprawozdanie to odegra zasadniczą rolę podczas zbliżających się negocjacji w sprawie zmiany klimatu.

Epidemia eboli

Epidemia gorączki krwotocznej Ebola w Afryce Zachodniej stanowiła jedno z najpoważniejszych międzynarodowych zagrożeń sanitarnych w 2014 r. Komisja Europejska niezwłocznie wsparła pilne badania nad wirusem Ebola, stosując po raz pierwszy (w odniesieniu do badań naukowych) wyjątkowe podstawy rozporządzenia finansowego w przypadku należycie uzasadnionych sytuacji nadzwyczajnych i podpisując umowy o udzielenie dotacji w okresie nie dłuższym niż dwa miesiące od otrzymania wniosków. Kwotę 24,4 mln EUR z programu Horyzont 2020 przeznaczono na badania nad wirusem Ebola zgodnie z priorytetami określonymi przez Światową Organizację Zdrowia i we współpracy z innymi międzynarodowymi podmiotami finansującymi. Dodatkowo Komisja, wspólnie z przemysłem farmaceutycznym, zainicjowała zaproszenie IMI Ebola+ w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego inicjatywy w zakresie leków innowacyjnych. Z programu Horyzont 2020 uruchomiono 140 mln EUR, co z kolei dało impuls do wyasygnowania 101 mln EUR przez przemysł farmaceutyczny.

7. WSPÓLNE CENTRUM BADAWCZE

W 2014 r. Wspólne Centrum Badawcze odpowiadało na coraz większą liczbę wniosków o naukowe wsparcie polityki, składanych przez służby Komisji zajmujące się polityką w związku z priorytetami UE, zwłaszcza w ramach strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. Wspólne Centrum Badawcze udzieliło bezpośredniego wsparcia naukowego w takich tematycznych obszarach polityki jak: unia gospodarcza i walutowa, jednolity rynek, innowacje, wzrost gospodarczy i zatrudnienie, gospodarka niskoemisyjna oraz efektywne gospodarowanie zasobami, rolnictwo i globalne bezpieczeństwo żywnościowe, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo i ochrona oraz bezpieczeństwo jądrowe (program Euratom), lepsze uregulowania prawne oraz oceny skutków.

⁹ [Climate Change 2014: Impacts, Adaptation and Vulnerability.](#)

8. UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTANIE

Siódmy program ramowy¹⁰

W ciągu siedmiu lat realizacji 7PR w odpowiedzi na 487 zakończonych zaproszeń do składania wniosków wpłynęło 136 000 wniosków, obejmujących ponad 601 000 wnioskodawców, z których to wniosków w wyniku procedury oceny 97 % uznano za kwalifikowalne. Ponad 25 000 wniosków – z udziałem ponad 130 000 uczestników – wybrano do negocjacji. Całkowita wnioskowana kwota finansowania ze środków UE wyniosła 41,7 mld EUR. Średni wskaźnik powodzenia wniosków wynosi 19 %. Jeżeli chodzi o udział małych i średnich przedsiębiorstw, 18,6 % wszystkich podmiotów uczestniczących w umowach o udzielenie dotacji podpisanych w 2013 r. stanowiły MŚP.

Od uruchomienia 7PR w 2007 r. jego projekty jak dotąd zaowocowały wydaniem 32 461 publikacji. Łączna liczba zgłoszeń patentowych, będąca dobrym wskaźnikiem nadającego się do wykorzystania potencjału innowacyjnego, wynosiła na koniec roku 1 185¹¹.

Wpływ i wartość dodana unijnych programów i projektów¹²

Wsparcie UE na rzecz badań i innowacji ma jeden nadrzędny cel: osiągnięcie efektów. Poprzez wspieranie badań naukowych i innowacji Unia dąży do osiągnięcia celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz przyczynienia się do podnoszenia konkurencyjności, wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a także do rozwiązywania problemów społecznych. Wsparcie UE dla badań i innowacji jest udzielane wyłącznie, jeżeli może być ono skuteczniejsze niż finansowanie ze środków krajowych. Poniżej przedstawiono kilka przykładów udanych projektów finansowanych w ramach 7PR, które wykazują europejską wartość dodaną udzielonego wsparcia, konkretne wyniki i efekty:

- Dzięki wspieranej przez UE Europejskiej Sieci Infrastruktur Badań Klinicznych (ECRIN) powstał jednolity europejski obszar badań klinicznych, gdyż sieć ta łączy krajowe infrastruktury badań klinicznych w ogólnounijną sieć zdolną do udzielenia wsparcia w każdej dziedzinie medycyny za pośrednictwem wyspecjalizowanych usług i infrastruktury. W ten sposób stworzono lub umocniono krajowe infrastruktury, co przyczyni się do usprawnienia opieki zdrowotnej, a także do zwiększenia naukowej i przemysłowej konkurencyjności Europy.
- Wspólne europejskie wyzwania społeczne są najlepiej rozwiązywane na szczeblu UE. W ramach projektu WeSenseIt opracowano koncepcję obywatelskiego obserwatorium wody, gdzie obywatele – np. członkowie ochotniczej straży przeciwpowodziowej w Zjednoczonym Królestwie lub wolontariusze obrony

¹⁰ Komisja Europejska (2014): Siódme sprawozdanie monitorujące 7PR

¹¹ Źródłem przedstawionych tu danych liczbowych jest SESAM (internetowe narzędzie sprawozdawcze Komisji Europejskiej w odniesieniu do projektów 7PR)/CORDA (wspólne repozytorium danych badawczych). Dane odnoszą się do części 7PR realizowanych przez Dyрекcję Generalną ds. Badań Naukowych i Innowacji (DG RTD). Program szczegółowy „Ludzie” został wyłączony, gdyż mimo że był on pierwotnie zarządzany przez DG RTD, obecnie zarządza nim DG ds. Edukacji i Kultury (DG EAC). Program szczegółowy „Pomysły” został wyłączony, gdyż nie wykorzystuje się w nim narzędzia SESAM. Część 7PR realizowana przez Dyрекcję Generalną ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii (DG CONNECT) również została wykluczona, ponieważ nie wykorzystywano w niej narzędzia SESAM.

¹² [Roczne sprawozdanie DG RTD z działalności za 2014 r.](#)

cywilnej we Włoszech – za pomocą telefonów komórkowych i mediów społecznościowych mogą być aktywni w zakresie pozyskiwania, oceny i przekazywania informacji na temat poziomów wody, zwiększając efektywność kosztową i służąc przeciążonym samorządom lokalnym jako systemy wczesnego ostrzegania.

- Finansowany przez UE projekt badawczy SOLAR-JET doprowadził do wyprodukowania pierwszego na świecie „słonecznego” paliwa lotniczego z wody i dwutlenku węgla, co jest obiecującą technologią, która jednocześnie wzmacnia bezpieczeństwo energetyczne i przeciwdziała zmianie klimatu poprzez przekształcanie gazu cieplarnianego w użyteczne zasoby. Projekt jest nadal na etapie eksperymentalnym, ale dotychczasowe wyniki wykazują potencjał, mogący zapewnić bezpieczne, trwałe i skalowalne dostawy paliwa lotniczego, oleju napędowego i benzyny, a nawet tworzyw sztucznych.

Upowszechnianie wyników programu Horyzont 2020

Skuteczne wykorzystanie i rozpowszechnianie wyników projektów w ramach programu Horyzont 2020 ma kluczowe znaczenie i zwiększy wartość dodaną oraz wpływ nowego programu ramowego. Specjalne środki ukierunkowane na wykorzystywanie wyników zostały już zainicjowane w ramach programu Horyzont 2020 poprzez takie inicjatywy jak nagrody motywacyjne, instrument dla MŚP, projekty demonstracyjne oraz instrument inwestycyjny InnovFin.

9. PROGNOZA NA 2015 R.

Komisja nadal dąży do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”. Oceniono postępy w realizacji zobowiązań w ramach inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”¹³. Ocena ta dotyczyła w szczególności postępów w realizacji działań, które zostały wdrożone w celu spełnienia zobowiązań, jak również przykładów, w jaki sposób działania te są realizowane.

W 2014 r. rozpoczął się cykl programu prac na lata 2016–2017 z uwzględnieniem priorytetów politycznych przewodniczącego Junckera. Ze środków program Horyzont 2020 do funduszu gwarancyjnego EFIS zostanie wniesiony wkład w wysokości 2,2 mld EUR. W programie prac na lata 2016–2017 zostaną uwzględnione doświadczenia z pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programu Horyzont 2020; przy podejmowaniu tematów zapewniona zostanie również kontynuacja podejścia zorientowanego na wyzwania. Takie tematy jak współpraca międzynarodowa, nauki społeczne i humanistyczne bądź aspekty płci będą skuteczniej podejmowane w ramach programu prac, a cały zakres instrumentów finansowania będzie lepiej wykorzystywany w celu propagowania innowacji w ramach programu Horyzont 2020.

Przyszłe zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Horyzont 2020 zostaną również poddane analizie w celu zapewnienia, aby program ten lepiej niż poprzednie programy z tego zakresu zapewniał efekty naukowe, społeczne, środowiskowe i gospodarcze.

¹³

[Stan Unii innowacji Podsumowanie lat 2010–2014](#)